

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ А.В.Пантелеймонов

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

СТАТИСТИКА РИНКІВ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший бакалаврській рівень

галузь знань 0305 Економіка підприємства
(шифрі назва)

спеціальність 6.030506 Прикладна статистика
(шифрі назва)

освітня програма Прикладна статистика
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифрі назва)

вид дисципліни Нормативна
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

20_18_ / 20_19_ навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 22 ” червня 20 18 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Назарова Олександра Юріївна, к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Програму схвалено на засіданні кафедри
_____ статистики, обліку та аудиту _____

Протокол від “ 21 ” червня 20 18 року № 9

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту _____

_____ (Соболев В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
_____ економічного факультету _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 21 ” червня 20 18 року № 9

Голова методичної комісії _____

_____ Свтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Статистика ринків” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

ХНУ ім. В.Н.Каразіна, бакалавр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 6.030506 Прикладна статистика

спеціалізації

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

розкриття статистичної методології дослідження ринків послуг для державного регулювання ринкових відносин від макро- до мікрорівня. Адже споживачі інформації на всіх рівнях — державному, відомчому, галузевому, регіональному чи муніципальному — потребують для прийняття обґрунтованих управлінських рішень не стільки числових даних, «кладовища чисел», а результатів аналітичної роботи (аналізу, оцінювання, прогнозування, узагальнення) і подання у зручній для сприйняття формі, тобто «музики» чисел.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

вивчення закономірностей розвитку ринку послуг, визначення та моделювання його внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків і на цій основі прогнозування його подальшого розвитку.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
7-й	-й
Лекції	
45 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
35 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
40 год.	год.
в тому числі: індивідуальні завдання	
28 год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

знати:

- суть та завдання статистичного дослідження ринку послуг;
- основні статистичні методи, що використовуються в дослідженні ринку послуг;
- основи статистичного дослідження руху послуг.

вміти:

- оцінювати ситуацію на ринках послуг;
- проводити вибір статистичних методів для дослідження ринку послуг;
- використовувати різноманітні методи статистичного дослідження руху послуг.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКІВ ПОСЛУГ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ КРАЇНИ

Тема 1. Соціально-економічна сутність ринку послуг, завдання його статистичної характеристики

Сутність ринку послуг як економічної категорії. Суб'єкти ринку та об'єкт ринкових взаємовідносин. Складові елементи механізму функціонування ринку послуг.

Класифікація ринків послуг.

Статистика ринку послуг як розділ статистичної науки. Предмет, методологічна база і завдання статистики ринків послуг.

Система показників статистики ринку послуг.

Джерела інформації в статистиці ринку послуг: відомча статистика, дані вибіркового обстежень і опитувань населення, панелі обстеження, опитування спеціалістів торгівлі і промисловості.

Процес статистичного аналізу ринку послуг.

Тема 2. Статистика ринку страхових послуг

Страховання як система економічних відносин. Учасники страхових відносин. Завдання статистики ринку страхових послуг.

Система показників, яку використовують для характеристики страхової діяльності.

Класифікація та групування у статистиці страхової діяльності.

Страхові тарифи, або ставка страхових платежів – найважливіші показники страхової справи. Брутто-ставка. Нетто-ставка.

Аналіз показників статистики ринку страхових послуг.

Тема 3. Статистика ринку кредитних послуг

Кредит як форма мобілізації тимчасово вільних грошових ресурсів підприємств, організацій і населення з метою їх цільового використання у вигляді строкових позик.

Кредитні ресурси та їх основні джерела.

Основна мета надання позик. Основа кредитних операцій.

Основні завдання статистики кредитного ринку.

Принципи кредитування.

Тема 4. Статистика ринку цінних паперів

Цінні папери, їх сутність та класифікація.

Ринок цінних паперів - частина фондового ринку, де складаються відносини з приводу купівлі-продажу цінних паперів, що мають власну вартість і перебувають у вільному обігу на ринку. Склад ринку цінних паперів.

Розвиток ринку цінних паперів України.

Завдання статистики ринку цінних паперів.

Напрямки роботи з цінними паперами.

Статистичний аналіз операцій з акціями. Класифікація акцій і система показників оцінки акцій, аналіз дохідності акцій.

Статистичне забезпечення операцій з облігаціями та сертифікатами. Поняття, види та класифікація облігацій і сертифікатів, відмінності між ними. Система показників дохідності облігацій і сертифікатів. Чинники, які формують сукупний дохід по облігації.

Тема 5. Статистика біржової діяльності

Біржа як основна ринкова організаційна структура, її сутність. Статистичні ознаки біржі.

Основні завдання біржової статистики.

Основні статистичні показники фондових бірж.

Фондові середні та фондові індекси.

Статистичні методи аналізу показників біржової статистики.

Розділ 2. СТАТИСТИКА РИНКІВ СФЕРИ НЕФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 6. Статистика ринку транспортних послуг та зв'язку

Поняття ринку транспортних послуг та зв'язку.

Об'єкт і предмет вивчення статистики транспортних послуг.

Показники, що характеризують облік транспортних послуг.

Показники, що характеризують облік послуг зв'язку.

Тема 7. Статистика ринку медичних послуг

Ринок медичних послуг як об'єкт статистичного спостереження.

Нормативно-правове забезпечення ринку медичних послуг.

Інформаційне забезпечення ринку медичних послуг.

Система статистичних показників ринку медичних послуг.

Тема 8. Статистика ринку освітніх послуг

Ринок освітніх послуг як об'єкт статистичного спостереження.

Нормативно-правове забезпечення ринку освітніх послуг.

Інформаційне забезпечення ринку освітніх послуг.

Система статистичних показників ринку освітніх послуг.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКІВ ПОСЛУГ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ КРАЇНИ												
Тема 1.	14	5	4			5						
Тема 2.	14	5	4			5						
Тема 3.	14	5	4			5						
Тема 4.	14	5	4			5						
Тема 5.	15	6	4			5						
Разом за розділом 1	71	26	20			25						

Розділ 2. СТАТИСТИКА РИНКІВ СФЕРИ НЕФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ												
Тема 6.	18	7	6			5						
Тема 7.	17	7	5			5						
Тема 8.	14	5	4			5						
Разом за розділом 2	49	19	15			15						
Усього годин	120	45	35			40						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціально-економічна сутність ринку послуг, завдання його статистичної характеристики	4
2	Тема 2. Статистика ринку страхових послуг	4
3	Тема 3. Статистика ринку кредитних послуг	4
4	Тема 4. Статистика ринку цінних паперів	4
5	Тема 5. Статистика біржової діяльності	4
6	Тема 6. Статистика ринку транспортних послуг та зв'язку	6
7	Тема 7. Статистика ринку медичних послуг	5
8	Тема 8. Статистика ринку освітніх послуг	4
	Разом	35

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	На підставі ознайомлення зі статистичними базами даних про ринки послуг в Україні та Євросоюзі (Державної служби статистики України та Євростату) слід здійснити порівняльну оцінку переліку основних показників статистики ринків послуг в Україні та країнах-членах ЄС. Результати подати у формі таблиць і висновків до них.	3
2	Підготовка дайджестів з коментарями фахівців у галузі статистики про якість статистичної інформації щодо ринків послуг в Україні та регіоні на підставі ознайомлення з джерелами наукової та навчальної інформації. Складання переліку зауважень до якості та повноти такої інформації.	3
3	Підготовка дайджестів про організацію та методологію статистики ринків послуг на підставі ознайомлення з джерелами наукової та навчальної інформації. Складання переліку найбільш актуальних проблем розвитку цієї галузі статистики.	3
4	За даними сайту Державної служби статистики України слід зробити візуалізацію ринків послуг, що відбуваються в країні останні п'ять років. Результати візуалізації відобразити за допомогою графічного методу. Зробити відповідні висновки.	3
5	Індивідуальне завдання по курсу «Статистика ринків» для спеціальності «Прикладна статистика»	28
	Разом	40

6. Індивідуальні завдання

Відповідно навчальному плану спеціальності «Прикладна статистика» студенти денної форми навчання виконують індивідуальне завдання з дисципліни «Статистика ринків».

Мета виконання індивідуального завдання – закріплення знань, одержаних студентами у процесі самостійного вивчення навчального матеріалу з обраної теми.

Індивідуальне завдання базується на вивченні літературних джерел за обраною темою, використанні статистичних матеріалів, що публікуються Держстатом України. При виконанні завдання необхідно також продемонструвати вміння обробляти інформацію за допомогою пакету прикладних програм Microsoft Excel та використання Інтернет.

Тему індивідуального завдання студент обирає індивідуально. Кафедра пропонує студентам обирати тему та узгоджувати план роботи з викладачем. При виборі теми можна користуватись тематикою індивідуальних завдань.

При виборі теми потрібно враховувати коло інтересів студента у вивченні тієї чи іншої проблеми, її актуальність, можливість отримання конкретних статистичних даних, наявність спеціальної наукової літератури. Завдання закріплює та розвиває загальнотеоретичні та спеціальні знання студента.

План індивідуального завдання враховує інтереси конкретного напряму підготовки «Прикладна статистика» і передбачає вивчення актуальності показників ринків, які обрані для аналізу, побудування таблиць показників, пов'язаних з початковим обранням, в регіональному розрізі по Україні (за 5 і більше років), формулювання відповідних висновків.

Тематика індивідуальних завдань по курсу «Статистика ринків»
для спеціальності «Прикладна статистика»

1. Статистика розвитку страхових послуг в Україні
2. Статистичне вивчення ринку кредитних послуг в Україні
3. Статистичне вивчення ринку біржової діяльності
4. Статистичне вивчення ринку транспорту та зв'язку в Україні
5. Статистичне вивчення ринку побутових послуг в Україні
6. Статистичне вивчення ринку житлово-комунальних послуг в Україні
7. Статистичне вивчення ринку послуг освіти в Україні
8. Статистичне вивчення ринку послуг закладів культури в Україні
9. Статистичне вивчення проблем злочинності в Україні
10. Статистичне вивчення послуг охорони здоров'я в Україні

7. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Статистика ринків» передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуального розрахункового завдання.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань;
- оцінювання виконання та захист індивідуального розрахункового завдання;
- складання заліку.

Критерії оцінювання знань для дисципліни «Статистика ринків»

Порядок оцінювання знань студентів, розроблений: і впроваджений в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, самостійна робота ІНДЗ, наукова робота тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна в національну шкалу.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Поточний контроль знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- ◆ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- ◆ відвідування занять;
- ◆ виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- ◆ складання проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних із використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 4- бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Підсумковий контроль за курсом – у формі заліку.

До складання заліку допускають студентів, що мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, написання та захисту індивідуального розрахункового завдання та інших завдань, передбачених програмою дисципліни.

Залік здійснюють за білетами, які містять п'ять завдань (два теоретичних питання, тести та одне практичне завдання). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Статистика ринків» (рис. 1).

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний
 Спеціальність Прикладна статистика
 Спеціалізація _____
 Семестр 7
 Форма навчання денна
 Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр
 Навчальна дисципліна: Статистика ринків

ЗАЛІКОВЕ ЗАВДАННЯ № 1 *

1. Предмет та основні завдання статистики ринку
2. Статистична характеристика цінних паперів
3. Тест
4. Тест
5. Задача.

Затверджено на засіданні кафедри _____
 протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____ (Соболев В.М.)

підпис

Екзаменатор _____ (Назарова О.Ю.)

Підпис

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 10; 2 - 10; 3 - 5; 4 - 5; 5 - 10

Рис. 1. Зразок залікового завдання

Критерії оцінювання на заліку:

Оцінювання знань студента проводиться за дворівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За залік студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
 - навести вірне рішення задачі та тестів.
2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язано;
 - навести вірне рішення задачі;
 - можливі помилки при відповіді на тести.
3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 балів) студент повинен:
 - викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
 - можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.
4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожне завдання заліку оцінюється окремо, що зазначається в білетах. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового контролю).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за дворівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

8. Схема нарахування балів

Для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрової залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залік	Сума	
Розділ 1					Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
6	7	7	7	7	7	7	6	-	6	60		

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Борисов В.Б. Социальная статистика: Учебно-методическое пособие для вузов. Часть 1. Воронеж. Изд-во ВГУ, 2008 – 32 с.
2. Галицька Е.В., Ковтун Н.В. Фінансова статистика. Навч. Посібник. - Кондор, 2008. – 440 с.
3. Гаркуша Н.М., Бігдан А.І. Статистика ринку товарів та послуг: Навч. посіб. — К.: Знання, 2011. – 341 с.
4. Гойхман І.М. Статистика залізничного транспорту: Навч. пос. - К.: Кондор, 2010. - 346 с.
5. Ефимова М.Р., Бычкова С.Г. Практикум по социальной статистике: Учеб. Пособие / Под ред. М.Р. Ефимовой. – М.: Финансы и статистика, 2005. - 448 с.
6. Кучмаева О.В. Социальная статистика: Учебное пособие. – М.: Изд. центр ЕАОИ, 2009. – 288 с.
7. Підгорний А.З., Самоєнкова О.В. Статистика ринку товарів і послуг: Навчальний посібник. - Одеса: ОДЕУ, 2008 р. – 238 с.
8. Підгорний А.З., Самоєнкова О.В. Статистика ринків: Навчальний посібник. – Одеса, 2014. – 408 с.
9. Статистика ринків /За ред.. Н. О. Парфенцевої. - К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2007. - 864 с.
10. Столяров Г. С., Огай М. Ю. Соціальна статистика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 195 с.
11. Кремень В.М. Фінансова статистика. [текст] навч. посіб. / В.М. Кремень, О.І. Кремень. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 368 с.
12. Мальчик М.В., Галашко С.І., Пелех А.І. Фінансова статистика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 184 с.

13. Удотова Л.Ф. Соціальна статистика: Підручник. –К.: КНСУ, 2002. – 376 с.
14. Шерстнева Г. С. Финансовая статистика: Учебник. – Эксмо, 2008. – 160 с.
15. Шустіков А. А. Фінансова статистика: Навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 205 с.

Допоміжна література

1. Баран Р.Я., Жолоб Л.І., Кондур О.С., Крупа О.М. Статистика: Навч.посібник. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2008. – 240с.
2. Гусаров В.М., Кузнецова Е.И. Статистика: Учебное пособие.- М.: ЮНИТИ ДАНА, 2008. - 479с.
3. Статистика : Навчальний посібник / О.Ю. Назарова – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. – 106 с.
4. Статистика: Підручник /Під ред. О.Є.Лугініна, С.В. Білоусової – К., Центр навчальної літератури, 2007. – 608с.
5. Щурик М.В. Статистика: навч.посібн. – 2-ге видання, оновлене і доповнене. – Львів: «Магнолія-2006», 2011. – 545 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Головне управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>
3. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Загальноакадемічний портал наукової періодики. Національна академія наук України [Електронний ресурс] / Л. Костенко, Є. Копанєва // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/NTI/search.html>.
5. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/npsbu1/>
8. Нормативно-правова база [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України; Урядовий портал. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/list>.
9. Нормативно-правові акти [Електронний ресурс] // Урядовий портал. Єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32854
10. МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>